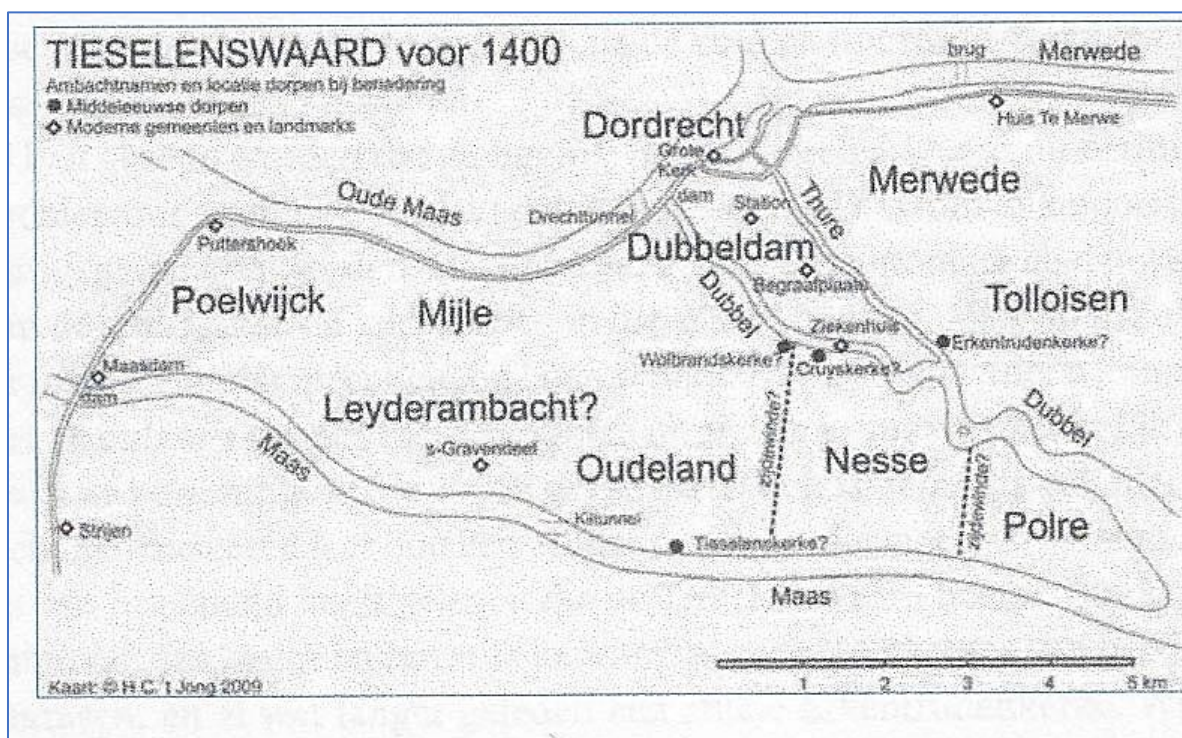

Genealogie oudste generatie van Wijtvliet

door

N.L. van Dinther
© 2022

De vroegste heren van Wijtvliet treffen we aan in een Hollandse invloedssfeer, of specifieker in het baljuwschap Zuidholland, waarvan Dordrecht de hoofdplaats was en waartoe ook Munsterkerk (in de Vorensaterwaard) kan worden gerekend. Ook zijn zij beleend met het gerecht, visserij en tiende in het ambacht Tieselenswaard.

Reconstructie Tieselenswaard, Copyright tScapreel, tekening Henk 't Jong 2009.³

In de Tieselenswaard lagen dus ook de ambachten Scobbende en Everocken.

In de oorkonde van 27 oktober 1255⁴ wordt gezegd van Scobbende dat het ligt tussen Wifliet en Gammerecht. In het westen van de Grote Waard, tegenwoordig Hoekse Waard, er was bij Mijnsheerenland een oude waterloop met de naam "de Wijtvliet".

De Tieselenswaard ontleent haar naam aan het kerkdorp Tieselenskerke. In 1101 schenkt Burchardus, bisschop van Utrecht aan het kapittel van St. Jan te Utrecht de kerk Thiedradeskerken, gelegen aan de Duble, met tienden en voorrechten en zulks tot heil zijner ziel.⁵

Op 8 juli 1126 schenkt Godebaldus bisschop van Utrecht de kerk Tiezelineskerke, onder zijn gebied in Holland, aan de kerk van St. Pieter te Utrecht.⁶

N.B.: De kerk zou (legende) gesticht zijn door een zekere Thiedard. De naam komt een aantal malen voor als getuige in oorkonden: 26 juli 1083 Graaf Diederik V bevestigt de abdij van Egmond ...staat aan de abdij van Egmond negen hoeven bij de Maas af in ruil voor een rente van acht pond te Alkmaar etc. w.o. drie hoeven in Westerbeiran tussen de Mase en Vronanslat, als getuige staat hier vermeld "Thiedrac."⁷ Op 16 juli 1116 ontheft Graaf Floris II op verzoek van Adalhard abt van Egmond de burgers van Alkmaar, onder de getuigen Thiedard.⁸

³ Henk 't Jong; Waar lag de Tieselenswaard? In Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis 19 (2010)

⁴ Zie bij Willem van Wijtvliet en op de kaart van Beekman.

⁵ Archief van St. Jan te Utrecht, Oorkondenboek van het Sticht Utrecht. Nr. 261.

⁶ Archief van St. Pieter te Utrecht. Oorkondenboek van het Sticht Utrecht nr. 320.

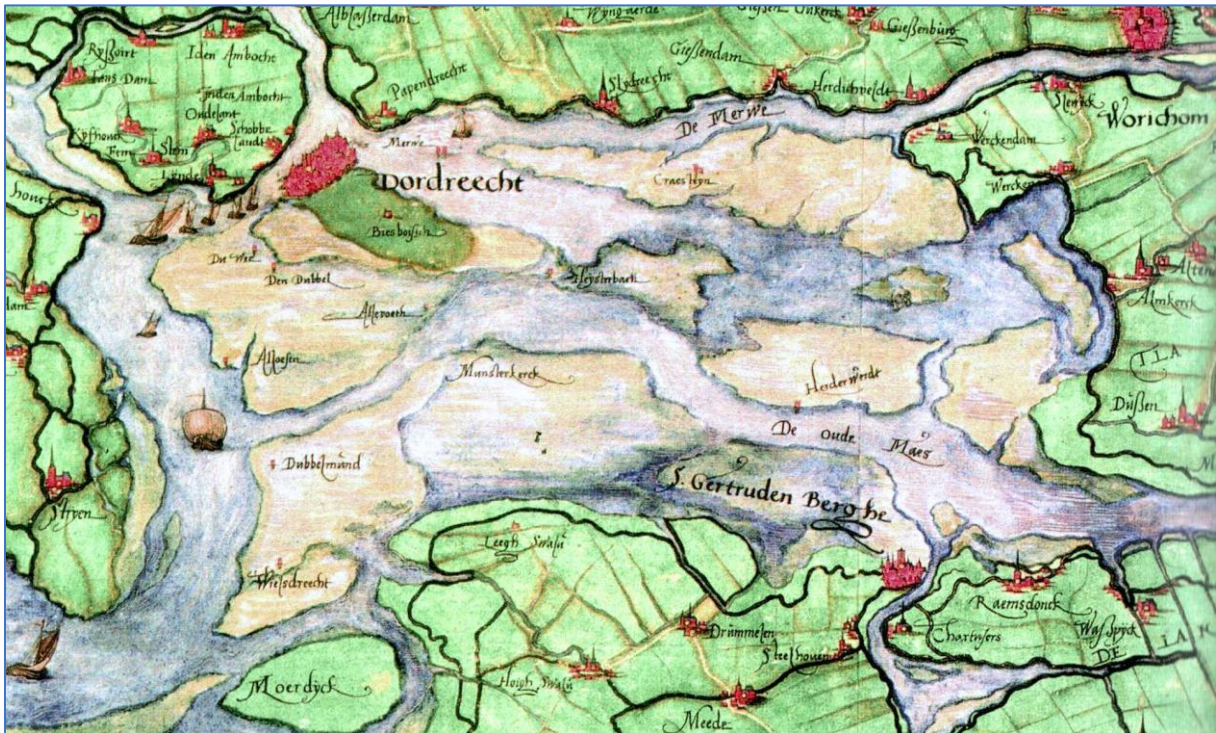
⁷ OHZ I nr. 88.

⁸ OHZ I nr. 99. ⁸ Archief van St. Jan te Utrecht, Oorkondenboek van het Sticht Utrecht. Nr. 261.

⁸ Archief van St. Pieter te Utrecht. Oorkondenboek van het Sticht Utrecht nr. 320.

⁸ OHZ I nr. 88.

⁸ OHZ I nr. 99.

De Groote Waard 1570
(Links schuin naar boven t.o.v. Stryen ongeveer lag de Tieselenswaard)

Excursie van Wijtfliet:

Eeuwenlang hebben de Hollandse Graven om de hegemonie van de Zuid-Hollandse eilanden strijd gevoerd met de bisschoppen van Utrecht. Er was oorspronkelijk een leenband tussen de graven en de bisschoppen. Echter uiteindelijk lijkt ca. 1213 deze voorgoed gestaakt te zijn en behoren de eilanden als Rijkslenen aan de graaf van Holland, de Utrechtse kerk bleef nog wel in het bezit van belangrijke eigendommen.

Eerst na dit jaar ook is er voor leenmannen van de Hollandse Graven op deze eilanden plaats en geheel begrijpelijk is het dat we kort na 1213 de eerste heer van Putten in een Hollands stuk vermeld vinden.⁹

Op 5 december 1216 bekrachtigt graaf Willem I de schenking van drie morgen land te Heimond aan de kerk van Mariënweerd door gravin Aleid, weduwe van graaf Diederik VII. De Getuigen zijn: Dirk heer van Voorne, Dirk dapifer van Holland, Arnold van Rijswijk, Floris van Woerd, Johannes van Putten, Dirk Bokel, Dirk van Rithe.¹⁰

Het lijkt niet te gewaagd in deze Johannes van Putten de bedijker te zien van Putten d.w.z. van de polder, waarin het dorp van die naam ontstond en een kleine 500 ha. omvatte.¹¹

⁹ Dr. Henri Obreen; Bijdragen tot de kennis der middeleeuwsche geslachten van Holland en Zeeland. De heeren van Putten en van Strijen. De Nederl. Leeuw 1932, kolom 292-295.

¹⁰ OHZ I nr. 370.

¹¹ Obreen, kolom 296, J.C. Ramaer Geografische geschiedenis van Holland bezuiden de Lek en de Nieuwe Maas in de Middeleeuwen, 1899, blz. 168.

Over de afkomst van Johannes Van Putten is niets zekers bekend. Hij moet nauw verwant geweest zijn met het Noord-Hollandse geslacht Persijn, er is grote wapenovereenkomst en de voornamen Jan en Nicolaas zijn voor beide families specifiek en in vele stukken wordt de verwantschap vermeld. De mogelijke zoon van Jan van Putten is Nicolaas van Putten (1229-1247).¹² De omvang van de goederen die reeds Jan van Putten in bezit had is niet bekend eerst bij zijn zoon Nikolaas zien we meer van die omvang en die is zeker niet gering. Hier beperken we ons op het bezit in de Hoekse waard. Bekend is uit 1240-1241 dat Nikolaas tot heil van zijn ziel tienden en een weide voor driehonderd schapen onder Strienemonde (tussen de tegenwoordige dorpen Klaaswaal en Piershil) aan het nonnenklooster "Onze Lieve Vrouwe-Kamer te Noorddijk, kortweg de Mariënkamer genoemd onder Emelisse op Noord-Beveland".¹³ In 1246 is er de belening met Korendijk.¹⁴ Uit latere beleningen blijkt sprake van een stede waarop een molen gezet mag worden te Weede en te Zuid-Beijerland land in de Hitsert.¹⁵ Beleningen uit vroeger tijd zijn niet bekend uit het archief van de heren van Putten echter zeker niet onmogelijk reeds gedaan door Jan van Putten.

Omstreeks dezelfde tijd van het optreden van Jan van Putten in 1216 zien we in 1220 het verschijnen van Simon van Wifliet.¹⁶ Onbekend waar hij vandaan komt maar belangrijk genoeg om op te treden in deze oorkonde als nummer drie in de volgorde van getuigen. De eerstgenoemde getuigen mogelijk genoemd wegens zekere belangen in de keur aan de burgers van Dordrecht. De voornaam Simon komt zeker bij een aantal geslachten in Holland voor, van Rijswijk, van Haarlem, van Persijn, van Putten etc. Bij zijn rechtsopvolger (zijn zoon?) Willem van Wijtvliet treffen we een wapen aan dat grote overeenkomst vertoont met die van Van der Lede en Van Arkel, zodat wellicht zijn herkomst aldaar gezocht moet worden. Simon zal een zekere status gehad hebben om te kunnen optreden in een oorkonde van de graaf en mogelijk bezit gehad hebben in de regio. Op 26 februari 1246 beleent Nikolaas van Putten, Nikolaas en Jan, zonen van Willem Obolus, erfelijk met het land Korendijk (Piershil), de visserij tot in hart van de wateren die het omringen, de tiend en het ambacht, alsmede de halve korentiend van het oude land van Spijkenisse en zoveel buitendijs land als zij kunnen aandijken, en stelt de voorwaarden vast waarop zij die goederen en rechten zullen bezitten. De ligging van Korendijk wordt als volgt omschreven "nordhalf Beninghe, westhalf Moerman, hee **usque ad gramina Euerockers**, zudhalf Dorenloet, oosthalf Wydele". Genoemd wordt hier dus Everocker gelegen nabij Scobbende.

Als eerste getuige wordt vermeld "**heer**" Willem van Wifliet, hij kan mogelijk een leenman van de heer van Putten zijn.¹⁷

In de oorkonde van 27 oktober 1255 wordt vermeld: Willem, **heer van Wifliet**, neemt de tiend van Scobbende, met uitzondering van de tiend van de priester alsmede van wat tot de inkomsten van diens kerk behoort, voor de duur van vijftien jaar in erfelijke pacht van deken en kapittel van de dom van Utrecht tegen 22 pond Hollands per jaar.¹⁸

In deze oorkonde wordt de ligging exact aangegeven nl. "Scobbende sitam inter "Wifliet en Gammerecht". Zie kaart.

¹² Obreen kolom 296.

¹³ OHZ II, nr. 610.

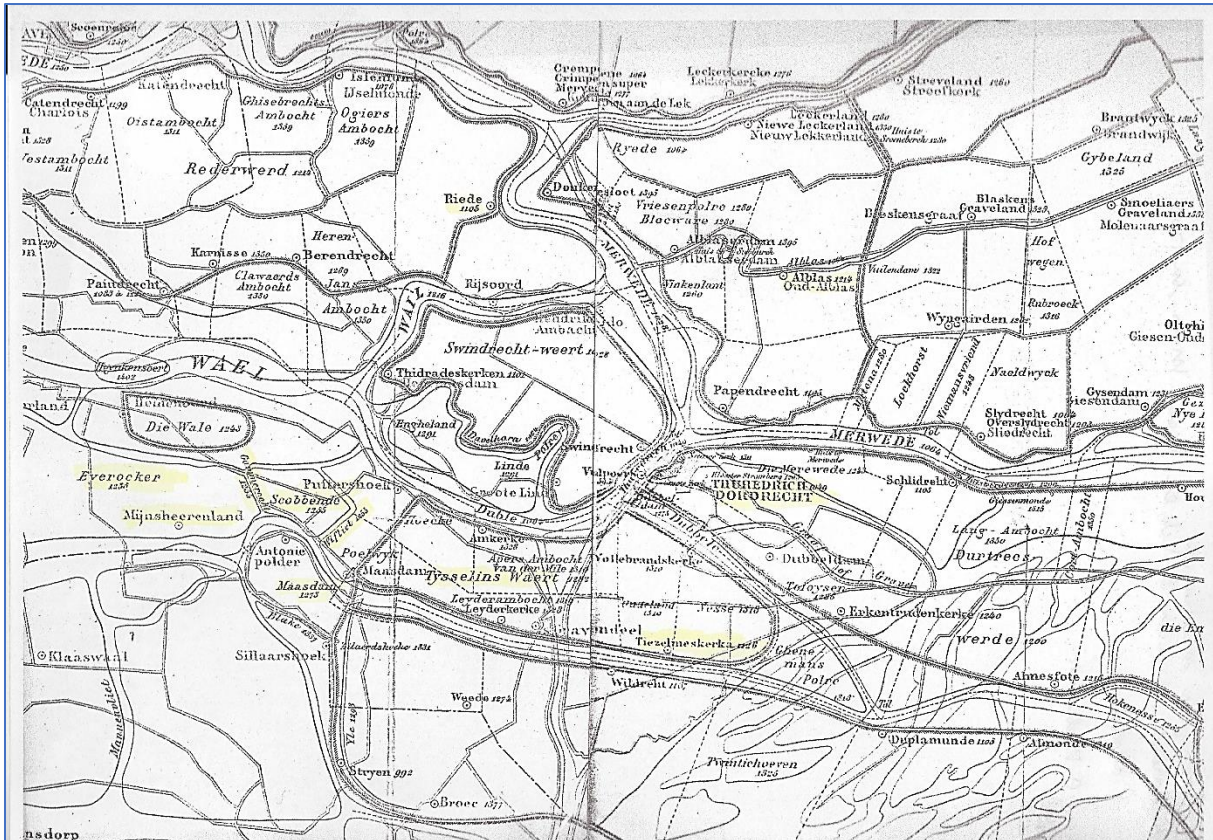
¹⁴ OHZ II nr. 679.

¹⁵ J.C. Kort; repertorium op de lenen van de hofstede Putten, Ons Voorgeslacht 1979.

¹⁶ OHZ I nr. 405.

¹⁷ Zie noot 6.

¹⁸ OHZ II nr. 1069.

Kaart behorende bij: J.C. Ramaer, Geografische geschiedenis van Holland bezuiden de Lek en Nieuwe Maas in de Middeleeuwen, 1300, 1899, waarop vermeld Everocker en Scobbende Gammerecht en de Wifliet, hiervan is bekend dat het lag in de latere Tieselenswaard.

Opvallend is dat Willem hier genoemd wordt als “Dominus de Wifliet”, d.w.z. mogelijk **de ambachtsheer van Wifliet**, waar dan ook gelegen maar reeds ruim voor deze datum bestaand en te zoeken bij Everocker en Scobbende, mogelijk reeds in het bezit van Simon van Witfljet.

Archeologisch onderzoek in 2009 te Mijnsheerenland heeft aangetoond dat reeds in de prehistorie de gebieden bewoond waren.¹⁹ Na het instorten van het Romeinse Rijk nam in de loop van de derde eeuw de bevolkingsdichtheid af. Voor de Hoeksche Waard kan worden gesteld dat de sterk afgenomen bewoningsdichtheid een gevolg is van politieke en militair onstabiele situatie. Tot nu toe zijn er geen aanwijzingen aangetroffen dat wateroverlast de oorzaak voor de ontvolking is geweest, tussen 325 en 1100 na Chr. zijn in de Hoeksche Waard geen overstromingslagen van belang afgezet. In de negende eeuw trokken opnieuw bewoners de Hoeksche Waard binnen. Op de oevers van de Maas en haar zijwateren en op opgeworpen terpen ontstonden weer kleine nederzettingen en dorpjes. Tussen 1000 en 1200 beleefde de Hoeksche Waard opnieuw een bloeiperiode en was er sprake van een grootschalige ijzerindustrie waarvan onder andere te Mijnsheerenland en te 's-Gravendeel sporen zijn terug gevonden.

In de 13^e eeuw begonnen de inwoners van de terpdorpen met aanleg van dijken en de ontginning van gorzen. Uiteindelijk leidden de bedijkingen tot het ontstaan van de Grote-of Zuidhollandse Waard. In deze periode ook verschoof het economische kerngebied geleidelijk naar het oosten, naar Dordrecht, dat vanaf circa 1200 na Chr. een snelle groei doormaakte en een stad van groeiende importantie werd.²⁰

¹⁹ Archeologisch Onderzoek Watergang De Vijf Schelpen, Mijnsheerenland, Gemeente Binnenmaas. SOB Research, Instituut voor Archeologisch en Aardkundig Onderzoek, Heinenoord, november 2010.

²⁰ Rapport bovenstaand blz. 24-25.

Bovenstaand verslag geeft aan dat het zeer goed mogelijk is dat reeds in een vroeg stadium rechtsvoorgangers van Van Wijtfliet betrokken waren bij de bedijkingen van bv. Schobbende en Everocker en "Dominus" Heer werden van een heerlijkheid genaamd "Witfliet" vernoemd naar de daar gelegen stroom. Zo kon Simon van Witfliet als een "dominus" van zekere importantie optreden in de oorkonde van 1220. Zijn mogelijke zoon Willem werd "Dominus de Witfliet" genoemd, waarschijnlijk een ambachtsheerlijkheid, eerst wellicht allodiaal en daarna mogelijk in leen opgedragen aan de Heer van Putten.

In 1255 neemt Willem, heer van Wifliet, de tiend van Scobbende in erfpacht van de deken en kapittel van de dom van Utrecht. In deze oorkonde wordt de zoon Jan genoemd. De naam Simon komt bij Willem niet voor dat wil echter niet zeggen dat hij niet de zoon van Simon is geweest, bij de zoon Jan wordt niet gezegd dat het de "eerstgeborene" is, wat veelal bij een oudste zoon in oorkonden vermeld wordt, dat kan beteken dat het de 2^e zoon is en een zoon Simon jong overleden is. Jan zou dan vernoemd zijn moederskant. Jan wordt in 1270 een bloedverwant genoemd van Dirk van Heusden zodat zijn moeder een dochter Van Heusden geweest zal zijn.

Willem van Witfliet zegelde 1255 met als wapen een dubbel gekanteelde dwarsbalk, terwijl zijn kleizoon ook Willem van Wijtfliet genaamd in 1285 zegelde met een wapen een wiel van zes spaken 2 : 1.

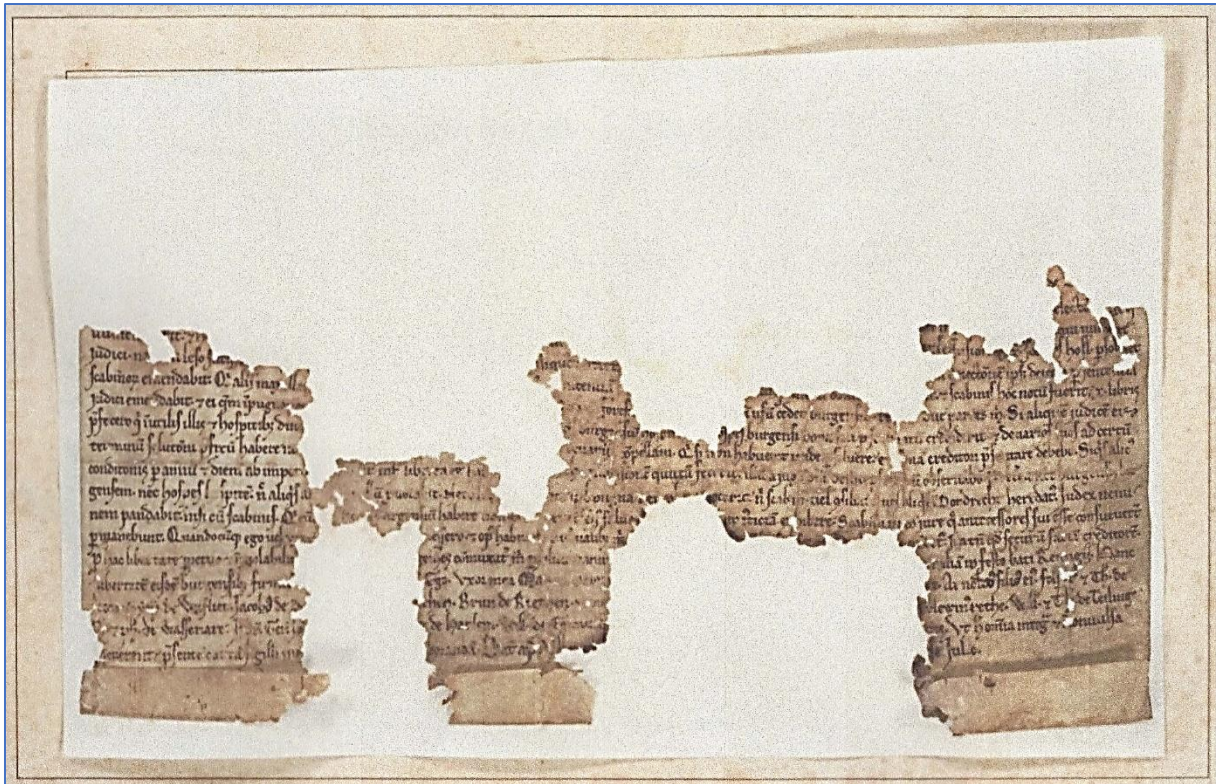
Willem van Wijtvliet 1255

Willem van Wijtfliet 1285

Ter gelegenheid van zijn huwelijk met Maria dochter van Hertog Hendrick I van Brabant en Mathilde van Boulogne geeft graaf Willem I, in juli 1220 te Aalbertsberg, bij wijze van bruidschat aan haar de stad Dordrecht met de tol en andere opbrengsten, het ambacht van Poortvliet en Malland en de hof van Valkenburg, en bij wijze van morgengave de watermolens van de poort van Zierikzee, de hooimannen van Schouwen en de buiten Holland wonende dienstlieden. De getuigen onder zijn "nobilis hominus", edele mannen zijn: Theodericus de Althena, Albertus de Kuch, Theodericus de Vorne, Johannes Persin, Willelmus et Theodericus de Thelinge, Willelmus de Ekemunda, Isbrandus de Harlem, Theodericus de Wasnare, Jacobus castellanus de Leythen, Walterus de Harlem etc. We zien hier getuigen die optreden in de entourage van de graaf en aanwezig zullen zijn geweest op de bruiloft.²¹

²¹ Oorkondenboek van Holland en Zeeland (OHZ) tot 1299, deel I, eind van de 7^e eeuw tot 1222. Door Dr. A.C.F. Koch, Martinus Nijhoff/ 's-Gravenhage/1970, nr. 405.

Oorkonde 1220²²

Omstreeks diezelfde tijd (juli 1220) wordt de volgende oorkonde uitgevaardigd:

Graaf Willem de I (met zijn vrouw Maria?) geeft een keur aan de burgers van Dordrecht

De oorkonde is zwaar beschadigd en slechts van enkele getuigen zijn namen enigszins te lezen:

... met zijn zoon Arnoldus; Folpertus en Th. de Lecca, Symon de Witfliet, Jacobus de D, Brun de Rieten, ...rlewnus de Rethe, Willelmus de Teilinge, Th. et Ph. De Wassenare, ???,de Harlem, Willelmus de Egmund.²³

De volgorde van de getuigen in een oorkonde wordt in het algemeen bepaald door de status en/of leeftijd van de getuigen. Medebepalend is welke positie zij bekleedden bij de oorkonder. Hier zal aandacht gegeven worden aan getuigenlijsten uitgaande van de Graaf van Holland zoals hier vermeld. Behoorden de getuigen tot de hofhouding, de entourage, van de Graaf of willekeurige, toevallige aanwezigen of daartoe speciaal uitgenodigde getuigen. Soms kun je uit het voorkomen in een getuigenlijst ook concluderen dat die persoon een belang had, of kan hebben gehad bij de handeling in de oorkonde.

Staat een persoon vooraan in een getuigenlijst dan weet je dat hij een hogere status had. De jongste en nieuwe getuigen zul je derhalve als laatsten in een getuigenlijst mogen verwachten. Met het verstrijken der jaren zullen door natuurlijk verloop de oudste getuigen wegvallen en nieuwe getuigen opduiken. Een persoon die dus in leven blijft zal in de loop der tijd steeds verder in een getuigenlijst naar voren opschuiven.²⁴

In de eerste oorkonde zien we bij de getuigen belangrijke personen die tot de entourage van de graaf behoren het is ook een belangrijke oorkonde gezien de bruidschat en morgengave. Bij de volgende oorkonde gaat het om een detail uit de voorgaande het verlenen van een keur aan de burgers van Dordrecht. Verwacht zou mogen worden dat ook hier dezelfde getuigen optreden als in de voorgaande, namelijk plm. van dezelfde tijd en dezelfde plaats van uitvaardigen. Echter de "grotere" namen van de eerste oorkonde komen niet voor en de eerste uit de rij in de tweede, genoemd in de eerste oorkonde, zijn Willem en Dirck van Teylingen, die voorafgegaan worden door getuigen niet voorkomend in de

²² Met dank aan Henk 't Jong, 12 oktober 2019.

²³ OHZ I, nr. 406.

²⁴ Mede gebaseerd op de mening van Hans Vogels.

eerste oorkonde. Zijn die hoger in rang of speelt hier het feit dat zij mogelijk belanghebbende kunnen zijn?

Helaas weten we van de eerst in de genoemde oorkonde alleen dat hij een zoon Arnoldus heeft. Uit die tijd zijn enkele geslachten bekend van personen die met een zoon gelijktijdig in een oorkonde vermeld worden, zoals, "WitteWillem" (1204-1211), "Van Heusden" (1217).

Op 21 september 1213 verleende Graaf Willem I rechten aan de poorters van Geertruidenberg, hierbij was o.a. Jan I van Heusden getuige.²⁵ In bovenstaande oorkonde van 1220 geeft Graaf Willem I een keur aan de burgers van Dordrecht, het zou dus niet verwonderlijk zijn dat ook nu Jan I van Heusden optreedt als getuige dan samen met zijn zoon Arnoldus. Op 18 mei 1217 was Jan van Heusden samen met zijn zoon ook getuige, "Johannis de Husden et Arnoldus filius Johannis".²⁶ Aangenomen wordt in het algemeen dat hij kort daarna overleden zou zijn, mogelijk toch nog in 1220 in leven? We weten het niet zeker en laten het bij deze opmerking.

De volgende getuigen zijn Folpert en Dirck van de Lecke.

Folpert II zoon van Giselbert van der Lecke en N.N., vermeld 1219-1247, ridder 1233, overleden vóór 9 aug. 1249, weduwnaar van Othildis van Smithuysen trouwt (tocht 15 september 1236) met Margaretha dochter Albert van Kuyc en (Hadewig/Heilwig) van Merum. Margaretha werd gelijftocht aan de gerechten van Krimpen aan de Lek.²⁷ Folpert had uit een eerder huwelijk een zoon Hendrik van de Lecke, wiens dochter Aleid trouwde met Dirck van Alkemade (verm. 1277-1293). Dirck van de Lecke komt slechts alleen in deze oorkonde voor.

De volgende getuige Symon van Witfliet, volgt hierna bij de genealogie.

Vervolgens wordt, als leesbare getuige, vermeld Brun de Riethen, Brun van Riede. Hij komt nog voor in 1243/1244.²⁸ Over het geslacht van Riede is op diverse plaatsen uitvoerig ingegaan. De mij eerst bekende vermelding in een artikel is die van C. Hoek.²⁹ Waar hun gebied lag is niet geheel duidelijk en wordt o.a. in verband gebracht met het latere Ridderkerk. In een aantal artikelen heeft Henk 't Jong geprobeerd antwoord te geven waar de bezittingen van Van Riede lagen.³⁰ Een oudere Van Riede, n.l. Theodericus de Rithe, wordt samen met o.a. Dirck heer van Voorne en Johannes van Putten, genoemd op 5 december 1216.³¹ Aangenomen wordt dat Dirck en Brun van Riede gezien hun aanwezigheid in of in de buurt Van Dordrecht tussen 1215 en 1242 wel de oudste van Riedes waren.³²

Genealogie:

Generatie I

I Symon van Wijtvliet.

Op het fragment van de oorkonde van 1220 zien we verschijnen: Symon de Wifliet. We weten van hem niet meer dan het voorkomen als getuige in deze oorkonde verdere gegevens ontbreken en verdere vermeldingen van hem zijn niet bekend.

Is hij de vader van Willem van Wijfliet voor het eerst genoemd in 1246? Een andere persoon met de naam van Wijtfliet in die tijd is niet bekend en gezien het gegeven van bezittingen van Van Wijtfliets in latere tijd is het een mogelijkheid dat Symon aangemerkt kan worden als stamvader van de Van Wijtfliets

²⁵ OHZ I, nr. 334).

²⁶ Sloet oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutphen, A 673 -5 juni 1288, nr. 447. Dit was de tot nu toe laatst bekende vermelding van Jan van Heusden.

²⁷ OHZ I, nr. 406, OHZ II, nrs. 484, 581, 632, 714, 822. Mr. G.J.J. van Wimersma Greidanus; kwartieren Greidanus-Jaeger in stamreeksen 1994, nr. 494. Dr. Kees Kuiken, "Na Unroch Godizo, het taaie leven van een falsum", in Nederlandsche Leeuw, 2004. Jg. 121, kolom 245.)

²⁸ OHZ II nr. 637.

²⁹ C. Hoek, De oudste heren van Rhon, Nederlandsche Leeuw 1969, kolom 241-242 (schema), kolom 247, 252-257.

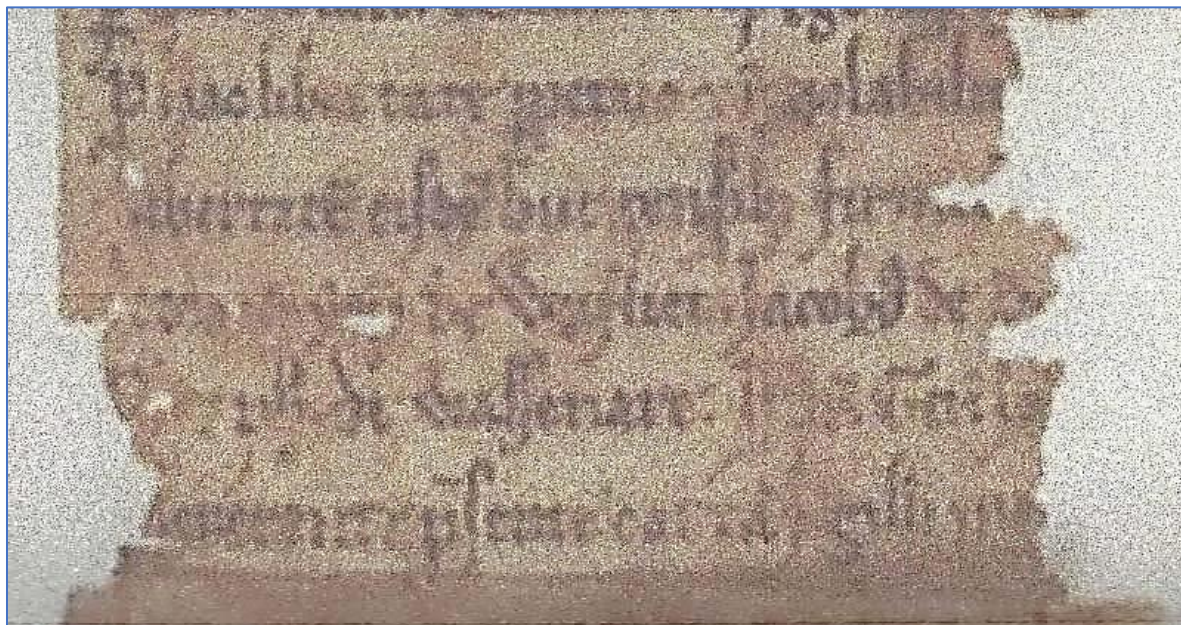
³⁰ Henk 't Jong, blogs in Apud Thuredrech, 2017. Wat was Riede en waar lag het

³¹ OHZ I nr. 370.

³² 't Jong, blog (8), 2 april 2017.

in deze streek. Een filiatie uit oorspronkelijke stukken vermeldend: dat N is de vader van NN of N is de zoon van NN zijn in deze genealogie niet altijd voorhanden. Zodat kortweg gezegd het een aanname is dat Willem de zoon is van Symon.

De mogelijke zoon van Symon, Willem van Wijtfliet heeft als wapen een dubbel gekanteelde dwarsbalk.

Detail oorkonde 1220, derde rij: Symon de Wifliet

Met wie Symon gehuwd was is niet duidelijk, aangenomen werd dat het een dochter Van Heusden zou kunnen zijn³³. Mogelijk is er een huwelijk geweest van hem met een dochter van Willem van Strijen hetgeen zou verklaren waarom een Willem van Strijen bij zijn mogelijke zoon Willem op 1255 een oorkonde mede bezegeld.

Over de echtgenotes van de Van Wijtfliets is in de contemporaine bronnen geen vermelding te vinden, een duidelijke aanwijzing naar Van Heusden betreft de vermelding bij Jan Willemsz. van Wijtfliet die een verwant genoemd wordt van Dirk van Heusden in 1270, zie verder bij Willem onderstaand.

Voor zijn mogelijke zoon is te houden:

(Het is niet uit te sluiten dat er meer kinderen uit de huwelijken van de eerste Van Wijtfliets zijn geboren, in de bronnen worden echter geen andere zonen of dochters vermeld)

1 **Willem van Wijtvliet**, zie II.

Generatie II

II **Willem van Wijtvliet**, (Ambachts)heer van Witfliet (Scobbende), ridder.

26 februari 1246:

In een beleningsoorkonde door Nikolaas van Putten van Nikolaas en Jan zonen van Willem Obolus, wordt als getuige genoemd Heer Willem van Wijfliet samen met Dirck en Peter van Spijkenisse, en Hessel, Hugo en Jan van Marlant. De belening betreft het land Korendijk, de visserij van de wateren die het omringen, de tiend en het ambacht, alsmede de halve korentiend van het oude land van Spijkenisse.³⁴

³³ Mr. G.J.J. van Wimersma Greidanus, kwartieren Greidanus-Jaeger in stamreeksen II, 2000, nr.514a. Stelling Hans Vogels. (NB: inmiddels door Vogels als mogelijkheid vervallen; 2019)

³⁴ OHZ-deel II, nr. 679.

27 oktober 1255:

Willem, heer van Wifliet, neemt de tiend van Scobbende, met uitzondering van de tiend van de priester alsmede van wat tot de inkomsten van diens kerk behoort, voor de duur van vijftien jaar in erfelijke pacht van deken en kapittel van de dom te Utrecht tegen 22 pond Hollands per jaar. In deze oorkonde wordt ook melding gemaakt van "Johannes, filius noster"; onze zoon Jan.³⁵

De aanhangende zegels zijn van Willem van Wijtvliet: beschadigd in witte was. Wapen: twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken. R: S". WILLELM _____ HICFLIET; CSN, nr. 1358, enige beschadigde fragmenten in witte was van het zegel en tegenzegel van Jan heer van Heusden (zie ook CSN nr. 929), de van elkaar losgeraakte voor-en achterzijden van het zegel van Willem heer van Strijen in wit was, (zie ook CSN nr. 1243), het licht beschadigde zegel met tegenzegel van de stad Dordrecht. (zie afbeeldingen)

Zegel Willem van Wijtfliet 1255

Zegel Willem van Strijen 1255

Het wapen met de beurtelings gekanteelde dwarsbalk komt in het Midden Hollandse rivierengebied gelijktijdig veelvuldig voor. Voorbeelden zijn o.a. Johan en Herbaren van Arkel (1253); Otto van Buren (1268); Johan heer van der Lede (1247), Willem van Wijtfliet (1255), Volpert van de Lek (1243).³⁶

³⁵ OHZ II, nr. 1069, het origineel met aanhangende zegels in RA Utrecht, 216 archief domkapittel te Utrecht, 5.14.7, Tienden in Holland, inv. nr. 950-1.

³⁶ CSN nrs. 671, 672, 1268, 1044, 1358, 1048.

De mede getuigen in de oorkonde zijn Jan II van Heusden (1242-1268) zoon van Arnold II van Heusden en Mechteld van Heinsberg, zijn verwant(?), Willem van Strijen (1252-1278) zijn verwant(?) en de stad Dordrecht. De mede-getuigen zullen enig belang hebben bij het mede zegelen van deze oorkonde mogelijk als borgen.³⁷ Die van Jan Van Heusden en Willem van Strijen (?) lijken dan, mogelijk, duidelijk, die van de stad Dordrecht is nog niet duidelijk, hoewel we reeds bij Symon van Witfljet een link zien naar de stad Dordrecht.

1262:

De abdij van Sint-Truiden is in het bezit van de helft van de tienden van Babiloniënbroek. De andere helft is in handen van Willem van Wijtvljet, die door de abt "heer", "ridder" en "edelman" wordt genoemd.

"...et dominus Willelmus de Wiffit miles, nobilis homo, habet aliam medietatem".³⁸

Willem was mogelijk gehuwd met **NNdr. van Arnold II van Heusden en Machteld van Heinsberg.**

³⁷ Volgens huidige opvattingen zijn borgen verwanten. Hans Vermeulen; Bouwsteen en Toetsteen. Een overweging van de bronnen en methoden van de genealogie gecentreerd rond het Gelderse geslacht De Cock. Dissertatie 15 juni 2020.

³⁸ H. Pirenne (ed). Le livre de l'abbé Guillaume de Ryckel (1249-1272. Polyptique et comptes de l'abbaye de Saint-Trond au milieu de XIIIe siècle, Brussel 1896, blz. 162.

Van Willem en NNdr. van Heusden is een kind bekend:

1 **Jan Willemsz. van Wijtvliet**, zie III.

Generatie III

III **Jan Willemsz. van Wijtvliet**, zoon van **Willem van Wijtvliet (II)** en **NNdr. van Heusden**.

27 oktober 1255: Hij wordt samen met zijn vader genoemd, zie bij zijn vader.

9 oktober 1270:

Graaf Floris V oorkondt dat Jan Persijn, Willem en Floris van Brederode, Nikolaas van Kats, Jan van Wijtvliet en Everdei van Alblas ten overstaan van hem op verzoek van heer Dirk van Heusden, hun verwant, verklaard hebben af te zien van wraakneming op de burgers van Keulen voor het doden van diens broer Jan van Heusden en de gevangenneming van Dirk zelf tijdens de door dezen ondernomen aanslag op de stad.³⁹

Van Jan en een onbekende vrouw zijn vijf kinderen bekend

1 **Willem Jansz. van Wijtvliet**, zie IV-A.

2 **Gillis Jansz. van Wijtvliet**.

3 **Everdei Jansz. van Wijtvliet**, zie IV-B

4 **Dirk Janszn. van Wijtvliet**, zie IV-C.

5 **Wolfert van Wijtvliet**.

[ca. 1316-vóór 1321 oktober, wrs. 1319 september-oktober]

Jan van Bergen, baljuw van Zuidholland, maakt de uitspraak bekend die is gedaan door graaf (Willem III) samen met Jan van Henegouwen in de zaak van de doodslag, twist en schade tussen heer Harbaren van Riede, de verwanten van Jan Bonswaard, de kinderen van Langerak en Harbaren van den Berg met hun magen en vrienden enerzijds en die van Schoonhoven met hun legermacht, vrienden en helpers anderzijds, waarbij zij de boetedoening en het zoengeld vaststellen en borgen aanwijzen. Onder de borgen wordt genoemd: "Wolfert her Willaems broeder van Wijffliet."⁴⁰

De namen Gillis (Egidius), Everdei, Dirk en Wolfert verwijzen naar het geslacht van Cattendijk.⁴¹ Adelissa dochter van Gillis van Cattendijk is gehuwd met Jan III van Heusden voor 1277.⁴²

Mogelijk is Jan van Wijtvliet gehuwd met een andere dochter van Gillis van Cattendijk, zijn tweede zoon werd Gillis genoemd.

Generatie IV

IV-A **Willem Jansz. van Wijtvliet**, zoon van **Jan Willemsz. van Wijtvliet (III)**, ridder en ambachtsheer van Scobbende en Tieselenswaard.

Willem Jansz van Wijtvliet zal omstreeks 1300 de stichter zijn van het kapittel van Munsterkerk.⁴³

³⁹ OHZ III, nr. 1534.

⁴⁰ Huygens ing; Registers van de Hollandse grafelijkheid 1299-1345, nr. ZH 30.

⁴¹ OHZ I nr. 249; nr.257-258;343-344;399; OHZ III, nr.1477,1607,1652,1770,1772.

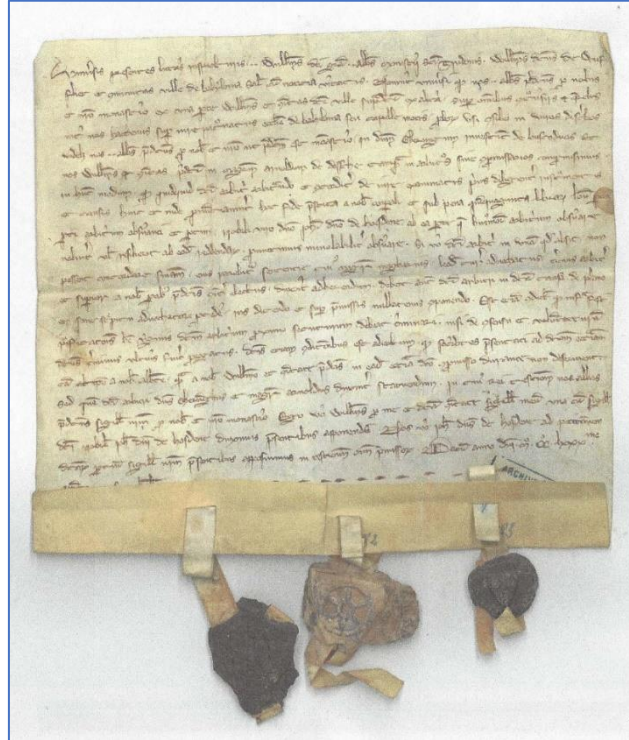
⁴² OHZ III nr. 1652 e.v.

⁴³ Hildo van Engen, Het kapittel van Munsterkerk blz.82-83)

Genealogie oudste generaties van Wijtvliet

oktober 1285:

Willem abt van Sint-Truiden enerzijds en Willem van Wijtvliet en de gemeente van Babylonienbroek anderzijds wijzen scheidslieden aan die uitspraak zullen doen in hun geschil over het patronaatsrecht van de kerk van Babiloniënbroek. Het beschadigde zegel met tegenzegel van Willem abt van Sint-Truiden in geelwit was, een fragment van het zegel van Jan van Heusden in groen was een wiel met 6 spaken (zie CSN nr. 931), het licht beschadigde zegel van Willem van Wijtvliet in groen was, 3 wielen met 6 spaken 2 : 1 (niet in CSN).⁴⁴ -zie afbeeldingen.

Oorkonde okt. 1285

Zegel in groene was Willem van Wijtvliet okt. 1285
(drie wielen met 6 spaken 2 : 1, verwijzing naar van Heusden !)

⁴⁴ OHZ IV nr. 2239.

22 april 1286:

Parochianen en gemeente van Babiloniënbroek erkennen dat het patronaatsrecht van hun kerk, waarover zij een geschil hadden met abt en convent van Sint-Truiden, aan abt en convent toekomt. Vermeld wordt Willelmi de Wifliet nobilis viri.⁴⁵

5 november 1303:

Akte van uitspraak door Nikolaas Persijn, ridder, Nikolaas, heer van Putten, Filips van Duivenvoorde, Vrieze van der Mye, baljuw van Zuid-Holland en Jan ver Diedwienz, burger van Dordrecht, in het geschil tussen graaf Jan III en Willem van Wendelnesse, Gillis van Barendrecht, Willem van Wijtvliet, Remburg Geile Genen dochter uter Nesse en Colijn Everdeisz., inzake ambachten, tienden, visserijen en erven in de Tieselenswaard.⁴⁶

1304:

Willem van Wijtvliet beleend met het ambacht van Schobben en Everokker, voor zover het van Willem van Schobben was, 5 pond uit de Nesse.⁴⁷

1309:

Willem van Wijtvliet treedt in 1309 enkele keren op als gemachtigde van het land van Heusden in verband met het toezicht op de sluis in Maasdam, helemaal aan de westrand van de Grote Waard, die de afwatering van de Heusdenaren moest waarborgen.⁴⁸

21 november 1316:

De koop van een hoeve met huis, hofstede en gerecht, gelegen te Dussen door heer Jan van der Dussen van Hendrik Willemsz. van Dubbelmonde voor 100 pond tournoois betuigd door Willem van Wijtvliet, ridder, en Gillis, Everdei en Dirk van Wijtvliet, diens broers.⁴⁹

15 april 1317:

Zijn goed, zijnde gerecht (1319: ambacht), visserij of tiende, in de Tieselenswaard binnen- of buitendijks, (1319: gelegen tussen Schoonhout en Schoblandsambacht. Verpand door heer Willem van Wijtvliet voor 80 pond hollands aan Jan Wissenz. zoals eventueel roerend van andere leenheren.⁵⁰

17 oktober 1325:

Jan III bisschop van Utrecht, Jacob bisschop van Zuden, Nicolaas abt van Middelburg en twintig met name genoemde ridders verklaren dat zij, na het horen van de schepenen van Dordrecht enerzijds en van die van Delft, Leiden, Haarlem, Alkmaar, Gouda, Schoonhoven, Akersloot, Uitgeest en Wormer anderzijds betreffende de handhaving van het Dordtse stapelrecht, waarbij ook de handvesten terzake zijn getoond, na overleg met de aanwezige grafelijke leenmannen van graaf Willem III adviseren dat hij in deze kwestie de oudere handvesten voorrang geeft boven de jongere. onder de twintig ridders: Willaem van Wijfliet.⁵¹

1 oktober 1326:

Getuigenis van Willem van Wichvliet (Wijtvliet) omtrent de landscheiding tussen Brabant en

⁴⁵ OHZ nr. 2262.

⁴⁶ Nationaal Archief, Graven van Holland, inv. nr. 916, 3. stukken betreffende het bestuur van het graafschap, 3.06: Dijkzaken.

⁴⁷ J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de hofstede Strijen 1290-1650, Ons Voorgeslacht jrg. 34 (1979) en 43 (1988) nr. 41, Mijnsheerenland.

⁴⁸ Inventaris van de in 1441 geregistreerde Heusdense charters, Archief van de graven van Holland, inv. nr. 2118 voorheen Leen-en registerkamer nr. 418 Nieuwkuijk 1985, blz. 6 nrs. 49,51-53.

⁴⁹ Ons Voorgeslacht 1985; J.C. Kort, Repertorium op de lenen van de hofstede Altena (1232-1650), nr. 16.

⁵⁰ Ons Voorgeslacht 1996: J.C. Kort, Repertorium op de grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse waard (1276-1650), nr. 126, Huygens ing; Registers van de Hollandse grafelijkheid 1299-1345, nr. ZH 273.

⁵¹ Huygens ing; Registers van de Hollandse grafelijkheid 1299-1345, nr. ZH 194.

Holland.⁵²

In deze getuigenis beschrijft Willem van Wijtvliet, ridder, "make ic cond, dat ic was Knappe des Heren van Striene, eer hi tymmarde tolt Oisterhout, ende dat hi mi dair maken dede van sinen wegghen een bouhuys, dat t'eerste huys was dat hi dair ye ghecreech, etc...."Ende dese stucken vielen na dien tijden, dat wych te Worringen was" (slag bij Woeringen 1288).

27 juli 1327:

Graaf Willem III beleent heer Arnoud van Heukelum, ridder, met de goederen in Tieselenswaard die hem daartoe waren opgedragen door Jan Wissensz. uit Duiveland, welke goederen eertijds van heer Willem van Wijtfliet waren; voorts regelt hij de vererving van het leen.⁵³

Van Willem en een onbekende vrouw zijn drie kinderen bekend:

1 **Geertruyt Willemsdr. van Wijtvliet**, zie V-A

2 **Elsbeen van Wijtvliet**, zie V-B.

3 **Sophia van Wijtvliet**.

28 augustus 1335:

In het testament van heer Willem van den Bosch, ridder, staat het volgende legaat:

"aan vrouwe Sophia de Wijflit de opbrengst van 5 pond uit zijn goederen in Berscot, welke opbrengst na haar dood aan de Kanunnikessen in Gherichem (Gherresheim) moet komen voor jaargetijden." ⁵⁴

Ook kreeg Sophia een zilveren beker met een verguld deksel, geheten "*guldencop*", die Jan zoon van de koning van Frankrijk aan de testateur geschonken had, met een kleine zilveren beker (*cum potto*) van de testateur.⁵⁵

IV-B **Everdei Jansz. van Wijtvliet**, zoon van **Jan Willemsz. van Wijtvliet (III)**.

Van Everdei en een onbekende vrouw is een kind bekend:

1 **Hendrik Everdeisz. van Wijtvliet**.

vermeld in 1318 zie bij Geertruyt Willemsdr. van Wijtvliet.

IV-C **Dirk Jansz. van Wijtvliet**, zoon van **Jan Willemsz. van Wijtvliet (III)**.

Van Dirk en een onbekende vrouw is een kind bekend:

1 **Jan Dirksz. van Wijtvliet**.

11 april 1369:

Johan (V van Arkel), bisschop van Ludic en graaf van Loon, oorkondt, dat hij in het geschil met Johan van Wijfliet Dyrxczn omtrent de tiende te Babilonyerbroec, voorheen bezit van wijlen Mechtelt van Riede, met hem overeengekomen is: vooreerst, dat Johan van Wijfliet de achterstallige tiende zal heffen, die nog niet door de neef van de bisschop, de heer van Arkel, door de heer van der Donc en Wouter Louwerenszn van Ghorinchem en eventuele anderen van

⁵²van Mieris Groot Charterboek deel 2, blz. 402.

⁵³ Huygens ing; Registers van de Hollandse grafelijkheid 1299-1345, nr. ZH 274.

⁵⁴ J.A.M. Hoekx, archief van het klooster der rijke Claren te 's-Hertogenbosch, 1965, nr. 6. Gorinchem is foutief gelezen zie blog Yvette Hoitink.

⁵⁵ M.W.J. de Bruijn, Cnodingen en Dicbieringen I /20, 2015.

zijnentwege zijn geïnd; voorts dat deze Johan de 100 pond zal beuren, die Claes Mallant Johan Mallantszn nog schuldig is volgens de akten in bezit van Johan van (Kervenheim?); tenslotte, dat heer Roebrecht van Drongelen, kanunnik van de Dom te Utrecht, in de jaren 1369 en 1370 deze tiende voor de bisschop zal verkopen, waarvan de opbrengst over 1369 geheel aan deze Johan zal toekomen en die over 1370 voor twee-derde, terwijl een-derde aan de bisschop zal blijven.⁵⁶

23 juli 1369:

In een oorkonde betreffende vrouwe Mechteldis, weduwe van heer Herbernus de Ryede, ridder betreffende de tiend in Babiloniënbroek wordt o.a. genoemd: Johannes Theoderici de Wyeflyet, wapendrager van het bisdom Trajectum en beweerdelijk erfgenaam van vrouwe Mechteldis.⁵⁷

N.B. Vrouwe Mechteldis de weduwe van Herbaren van Riede zou identiek zijn met Mechteld (Machteld) van Oud (Heusden).

Generatie V

V-A **Geertruyt Willemsdr. van Wijtvliet**, dochter van **Willem Jansz. van Wijtvliet (IV-A)**, is overleden in 1327.

18 juni 1318:

De tiende in het ambacht van Willem van Wendelnesse, ridder, (1394:in Munsterkerk) in Voornsaterwaard, (1394: genaamd Nestiende)

Willem de Hollander bij overdracht door Willem van Wendelnesse, ridder, zijn vader, beleend door Geertruida, dochter van heer Willem van Wijtvliet, gehuwd met Arnoud van Heukelum, ridder, vidimus van Jan Govert Marcelisz., persoon van Muilwijk, 29-4-1380. Getuigen 1318: Hendrik Everdei van Wijtvliet, Arnout Gerardsz. van der Eik.⁵⁸

Maar er is meer dat pleit voor de juistheid van het bericht over de verplaatsing van het kapittel van Munsterkerk naar Brielle. Onder de vroegste gegevens met betrekking tot het Brielse kapittel blijken zich namelijk concrete aanwijzingen te bevinden voor een connectie tussen Munsterkerk en Brielle. Zo is er bijvoorbeeld een oorkonde van 18 juni 1318 waarbij Geertruid, dochter van heer Willem van Wijtvliet en echtgenote van heer Arnold van Heukelum, een zekere Willem de Hollander beleende met een tiende en een smaltiende die diens vader Willem van Wendelnesse al van haar in leen gehouden had en die 'gheleghen es in her Willaems ambocht van Wendelnesse, ridder, in Vorensater Werde, ghemeen metten canoniken vanden Brele'. Kennelijk bezat de dochter van Willem van Wijtvliet in 1318 tienden in Vorenzaterwaard - in de onmiddellijke nabijheid van Munsterkerk - met welke tienden zij tot op dat moment twee partijen had beleend: heer Willem van Wendelnesse en het kapittel van Brielle.⁵⁹

Geertruyt Willemsdr. van Wijfliet werd op 18 juni 1319 door graaf Willem III beleend als erfgenaam van haar vader Willem van Wijfliet met een ambacht in de Tiesselijnswaard, na haar overlijden in 1327 werd Arnoud van Heukelum zelf beleend met dit ambacht.⁶⁰

Zijn goed, zijnde gerecht (1319: ambacht), visserij of tiende, in de Tieselenswaard binnen- of buitendijks, (1319: gelegen tussen Schoonhout en Schoblandsambacht.)

15 april 1317: Verpand door heer Willem van Wijtvliet voor 80 pond hollands aan Jan Wissensz. zoals eventueel roerend van andere leenheren.

27 augustus 1319:

Ver Geertruida, gehuwd met Arnoud van Heukelum, behoudens het recht van sluis en verpanding

⁵⁶ H. van Bavel, Inventaris van het archief van de Heusdense Cisterciënzerkloosters Mariënkroon en Mariëndonk, tweede deel, Rijksarchief in Noord-Brabant (1972), regist. nr. 86.

⁵⁷ van Bavel, 1972, regist. nr. 88.

⁵⁸ J.C. Kort (overl.) Repertorium op de lenen van Leyenberg en Wijtvliet, 1318-1683)

⁵⁹ Hildo van Engen, Het kapittel van Munsterkerk in; Historische Reeks Land van Heusden en Altena deel 17, blz. 74)

⁶⁰ De Ned. Leeuw 1993, 110de jaargang kolom 52 met de noten 64 en 65.

aan Jan Wissenz.

27 juli 1327: Arnout van Heukelum, ridder, gehuwd met Geertruida, dochter van heer Willem van Wijtvliet, bij overdracht door Jan Wissenz., uit Duiveland.⁶¹

Geertruyt was gehuwd met **Arnoud Otto'sz. Van Heukelum**. Arnoud, Heer van Leyenberg, is overleden rond 1343.

Ca. 1327:

Dominus Arnoldus de Hucklelem, miles, III dimidium jugera terre arabilis sita in terre de Heusden apud Doeveren.⁶²

27 juli 1327:

Graaf Willem III beleent heer Arnoud van Heukelum, ridder, met de goederen in Tieselenswaard die hem daartoe waren opgedragen door Jan Wissenz. uit Duiveland, welke goederen eertijds van heer Willem van Wijtvliet waren; voorts regelt hij de vererving van het leen.⁶³

Arnoud was later gehuwd (2) met **Mechteld de Kok van Weerdenburg**.

Van Arnoud en Geertruyt is een kind bekend:

1 **Jan I van Heukelum**, heer van Leyenberch en ridder in 1328.

V-B **Elsbeen van Wijtvliet**, dochter van **Willem Jansz. van Wijtvliet (IV-A)**, dekenisse van Gherresheim.

Elsbeen had een buitenechtelijke relatie met **Jan II Hertog van Brabant**.

Van Jan en Elsbeen is een natuurlijk kind bekend:

1 **Jan van Wijtvliet**, Heer van Baersvelt.

30 juni 1347:

Jhan van Wijfliet (Johannes de Wijfvlyet) heer van Baersvelt, oorkondt dat hij van heer Jhan (IV van Arkel), bisschop te Utrecht en van het Ghestichte van Utrecht, de halve tiende in Babiloniënbroek in leen ontvangen heeft; tevens dat hij aan zijn moeder, vrouwe Elzebeen, dekenisse van Gherresheim, het vruchtgebruik hieruit heeft gegeven.⁶⁴

De overbrenging van het kapittel van Munster naar de St. Catharinekerk te Den Briel door Gerard van Voorne c.a. 1315-1316 geeft aanleiding tot het volgende verzoek aan de Paus te Avignon: In het Vaticaanse archief bevindt zich een tekst die werd opgesteld naar aanleiding van een geschil over het Munsterkerkse kapittel dat halverwege de veertiende eeuw aanhangig werd gemaakt voor paus Clemens VI. Het kapittel was op dat moment uiteraard al uit Munsterkerk verdwenen, maar een zekere Jan van Wijtvliet meende dat dit op onrechtmatige wijze was gebeurd. Met hulp van twee vooraanstaande geestelijken - de proost van het kapittel van Arnhem en de proost van het kapittel van Sint-Jan in Utrecht - werd de zaak onder de aandacht gebracht van de toen in Avignon residerende paus, die op 1 augustus 1350 aan beide geestelijken opdroeg om de kwestie te (laten) onderzoeken. Dat de proost van Arnhem bij de zaak betrokken was, is geen toeval: hij was tevens aartsdiaken, die binnen de grenzen van zijn district (aartsdiakonaat) een aantal, vooral juridische taken uitvoerde voor de bisschop. Munsterkerk was onderdeel van het oorspronkelijke aartsdiakonaat van de proost van Tiel, die sinds het begin van de veertiende eeuw in Arnhem zetelde.

Het fraaie aan de tekst in het Vaticaanse archief is dat hij tamelijk uitvoerig ingaat op de gang van zaken rond de verplaatsing van het kapittel van Munsterkerk naar Brielle. De lezer moet zich

⁶¹ Ons Voorgeslacht 1996: J.C. Kort, repertorium op de grafelijke lenen in de Grote Zuidhollandse waard (1276-1650), nr. 126)

⁶² L. Galesloot, Le Livre des Feudataires de Jean III, Duc de Brabant, Bruxelles, 1865, blz. 14.

⁶³ Huygens ing; Registers van de Hollandse grafelijkheid 1299-1345, nr. ZH 274)

⁶⁴ Van Bavel 1972, nr. 27.

uiteraard goed bedenken dat de toedracht in deze tekst wordt weergegeven vanuit het perspectief van Jan van Wijtvliet. De beschrijving is dus niet onpartijdig, maar daar staat tegenover dat de beide hoge geestelijken zich niet zomaar voor diens karretje zullen hebben laten spannen. Volgens de tekst in het Vaticaan beschikte Jan van Wijtvliet halverwege de veertiende eeuw over het patronaatsrecht van de parochiekerk van Munsterkerk. Dit patronaatsrecht, dat de eigenaar het recht gaf om bij een vacature van de pastoorsplaats een nieuwe kandidaat voor te dragen bij de aartsdiaken, was vroeger (olim) in het bezit geweest van zijn voorvader Willem van Wijtvliet, die er met instemming van de plaatselijke pastoor een college van twaalf kanunniken (collegium duodecim canonicorum) had gesticht, waarbij de prebenden van de kanunniken werden gefinancierd uit de goederen die Van Wijtvliet had ingebracht.⁶⁵

1 augustus 1350:

Vaticaanstad, ASV, reg. Vat., inv. nr. 203, f. 37r-v:

Exhibita nobis pro parte Arnhemensis Traiectensis diocesis ac Sancti Johannis Traiectensis preposita ecclesiarum, salutem etcetera.

Dilecti filii nobilis viri Johannis de Wiffliet domini de Blaersvelt patroni parrochialis ecclesie de Monsterkerk Traiectensis diocesis petitio continebat quod olim in dicta ecclesia per quondam Willelmum de Wiffliet, prefati Jo-hannis consanguineum, tunc ipsius ecclesie verum patronum, cum consensu rectoris eiusdem ecclesie qui tunc erat auctoritate ordinaria canonice ad di-vini cultus augmentum fundatum et erectum et per ipsum Willelmum de bonis suis dotatum extitit collegium duodecim canonicorum, cui preesse de-buit et debet unus decanus qui in locum dicti rectoris succederet, et per ip-sos decanum et capitulum dicta ecclesia debebat perpetuo gubernari, fuitque etiam tunc canonice ordinatum quod ius patronatus eiusdem ecclesie et pre-sentandi canonicos ipsius ecclesie eidem Willelmo et suis successoribus sal-vum et reservatum perpetuo remaneret et quod licet per huius decanum et canonicos dicta ecclesia fuisset aliquo tempore pacifice gubernata postmo-dum tamen prefatum collegium de facto et absque rationabili causa per lai-calem potentiam dilecti filii nobilis viri Gerardi domini de Voerne dicte di-ocesis ad parrochiale ecclesiam ville sue de Briel de dominio ipsius domini de Voerne existentem eiusdem diocesis translatum extitit et per ipsum colle-gium bona - que ipsi collegio tam per dictum Willelmum ipsius collegii fundatorem de bonis suis, ut prefatur, donata quam de aliis bonis eiusdem ecclesie de Monsterkerk assignata fuerunt - detinentur etiam indebite occu-pata in enormem lesionem predictae parrochialis ecclesie de Monsterkerk ac prefati Johannis ad quem ius patronatus et presentationis predictum, ut as-serit, legitime pervenit et pertinet preiudicium et gravamen, quodque occa-sione translationis huius gravia scandala guerre et homicidia aliaque mala plurifariam sunt exinde secuta et adhuc maiora nisi occurratur eisdem ti-mentur verisimiliter eventura, quare pro parte dicti Johannis nobis fuit hu-militer supplicatum ut providere sibi super hoc de oportuno remedio dignare-mur.

Nos itaque dicti Johannis de Wiffliet supplicationibus inclinati discretioni nostre per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios vocatis qui fuerint evocandi, vos de premissis simpliciter et de plano et absque strepitu et figura iudicii diligenter informare curetis et si per informationem huius translationem pre-dictam minus canonice factam inveneris, illa auctoritate nostra decernatis ir-ritam et inanem dictumque collegium cum omnibus bonis predictis ad ean-dem ecclesiam de Monsterkerk, prout iustum fuerit, restituatis et reintegretis, contradictores per censuram ecclesiam appellatione postposita compescen-do. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia, odio vel timore subtrax-96 Hildo van Engen

erint censura simili appellatione cessante cogatis veritati testimonium perhi-bere, non obstantibus si aliquibus communiter vel divisim a sede apostolica sit indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per lit-teras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Avinione, kalendas augusti anno nono.

a aldus hs. voor prepositorum. - b lezing onzeker.

⁶⁵ Hildo van Engen, Het kapittel van Munsterkerk in: Historische Reeks Land van Heusden en Altena nr. 17, Nieuwkuyk 2008, blz 76-77, Vaticaanstad, Archivo Segreto Vaticano (ASV), reg. Vat., inv.nr. 203 fol. 37-37vo.

Vertaling:

Aan ons is [het volgende] voorgelegd door de proost van de kerk van Arnhem in het bisdom Utrecht en de proost van Sint-Jan in Utrecht, heil enzovoorts.

Het verzoek van de dierbare edelman Jan van Wijtvliet, heer van Blaasveld, patroon van de parochiekerk van Munsterkerk in het bisdom Utrecht, komt er op neer dat in deze kerk vroeger door wijlen Willem van Wijtvliet, een verwant van de genoemde Jan en destijds de rechtmatige patroon van deze kerk, met instemming van de toenmalige pastoor van de kerk, ter vermeerdering van de godsdienst, met bisschoppelijke toestemming en op rechtmatige wijze een college van twaalf kanunniken was gesticht en opgericht waaraan dezelfde Willem zijn goederen had geschonken, welk college moet worden voorgezeten door een deken als opvolger van de pastoor, en door deze deken en dit kapittel moet de kerk in eeuwigheid worden bestuurd; en ook was toen op rechtmatige wijze bepaald dat het patronaatsrecht van deze kerk en het recht om de kanunniken voor te dragen te allen tijde onaangetast zou blijven berusten bij Willem en zijn nakomelingen; en dat, hoewel de kerk door de deken en kanunniken enige tijd vreedzaam was bestuurd, nadien echter het genoemde college van kanunniken feitelijk en zonder redelijke aanleiding door de lekenmacht van de dierbare edelman Gerard heer van Voorne uit hetzelfde bisdom was overgebracht naar de parochiekerk in zijn stad Brielle in de heerlijkheid van deze heer van Voorne, en door dit college van kanunniken worden de goederen - die zowel afkomstig waren uit het eigen bezit van Willem, de stichter van het college, als op andere wijze aan de kerk van Munsterkerk waren toegefallen - vastgehouden, zelfs ten onrechte bezet, tot grote schade van de parochiekerk van Munsterkerk en tot nadeel van de genoemde Jan, aan wie het patronaats- en presentatierecht, zoals hij meent, wettig toekomt; en dat zich door de verplaatsing herhaaldelijk op verschillende plaatsen ernstige oorlogshandelingen, doodslag en andere misstanden hebben voorgedaan en dat te vrezen valt dat zich nog ernstiger zaken zullen voltrekken, waarom de genoemde Jan ons nederig verzocht of wij ons zouden willen verwaardigen passende maatregelen te treffen.